

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
Виходить щотижня.
в Вінніпегу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.
Редакційний комітет: Бавм, Голкін, Навізовський.
Відвічальний редактор Ів. Навізовський.
Передплата виносить \$2.00 на рік, за границю так само
Управитель В. Н. Колісник.

"ROBOTCHYJ NAROD"

(THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR, - W. N. KOLISNYK MANAGER.
Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Війна і мир.

Згода, а не війна! — заговорила передова буржуазія Європи, напоєна пролітою кровю трьохлітньої агонії та пригнобленістю балканської війни, де впродовж короткого часу, тож розлилось море людської крові, а тисячі тринів стали добрим розсадником холери. І людство радісно привітало вістку про мир. Всі відчували, що мир мав напанувати в інтересі всего людства, мав запанувати в інтересі працюючих мас обох сторін. Ясно, що після ударів, які получила Туреччина, вона не буде вже йти тим старим шляхом, котрий довів її до повного розвалу і руїни. В її інтересах було погодитись. Згода дала б її можливість взяти до відбудови і культурного піднесення краю.

Мир умирив також Болгарію, Сербію, Грецію і Чорногорію від пощипок і надзвичайних податків, котрі лягали на них тяжким тягарем; також нарід не стогнали би під гнетом військових так.

Греція діставила повну незалежність від Туреччини, розвинула величезну торгівлю, користуючись своєю морською положення.

Сполучені чотири малі держави показали своїми перемогами, що стара їх залежність від „осікунів“ з великим кулаком, умерла, і їм не страшні ні заходи Туреччини, ні інших держав повернути старі порядки. Будучи незалежними Федерація балканських народів, вони заложили державу, котра сприяла їхньому культурному розвитку і була заслоною від всяких нападів так на море, як і на суші.

З другого боку, колиб чотири держави були в товариських відносинах до Австрії і Росії, легко могло загостити всі рани війни і стати сильними політично і економічно. Усе це говорило за згодою. „Згоди“ задали і великі європейські держави.

Отже сваволою різних коронованих демаггів і їх міністрів, могли полегшити тільки неможливу, несвідомостю і незорганізованістю народних мас і стремлінням тої частини буржуазії, котра має свої інтереси в заколоті на Балкані. Тільки безрадісний людський посяг на демагогію Туреччини, котра просить згоди і заразом бажає і задержати всі свої сили на Балкані. Тільки повна безконтрольність посягання стремління болгарського царя — нового „Бісмарка“ — вступити до Константинополя і там в перші сьв. Софії коронуватись на імператора, (може й на осла*) не звертаючи уваги, що Болгарія опустіла, що там лишилися тільки недоростки та старики, та що до того вступу треба буде ще провадити цілий ряд борб і соток тисяч народу.

Тільки нехотіне зрозуміти інтереси згоди, інтереси самих балканських народів, — їхнуло Сербію захопити цілу балканську країну, чим власне і зразила проти себе Австрію, котра зобов'язувала 9 корпусів війська, себто 1 800 000 жовнірів.

Треба було нової борби під Читаля треба було вісімнадцять тисяч убитих і ранених, треба було мобілізувати маринарку і пошукати резерву в числі 2 800 000 чоловіка, аби примусити „ноступову“ частину буржуазії прилучитись до могутнього голосу робітників, жадаючих згоди і свободи для балканських народів. Але чи буде заведена згода буржуазними представителями і коронованими катями?

Жити вчить, що королі і буржуазія вступають тільки перед силою і свідомістю. Сила і свідомість народних мас, можуть зупинити їх заборчу політику, можуть примусити їх погодитись і дати свободу всім народам. Сі короновані кати знають, що коли не вступлять ся перед жаганням і силою свідомої робітничої класи, то можуть сими помочі тільки знищення самих королів. І хоча-
(* цим сел.

не хоча мусять вступитись. Се доматана згоди, доматана пролетарів всіх країв має підтримати і військо всіх країв. Жовніри мусять зупинити убиство людей людьми і зложити оружжя одні перед другими, не починаючи бити ся. А на команду: „ого! у білі!“ — повинні сказати: „Долів війну, долів убиство! Хай живе згода, хай живе свобода усіх народів, хай живе інтернаціоналізм!“

Старе і нове рабство.

Всі часописи згадали про „освободжене“ Нігрі, та бовтнули пару слів о „вольній“ епосі. Як наступило „освободжене“ і чи дійсно воно наступило, о сьм обов'язані сказати народови соціалісти всіх країв.

Проминуло поперх 50 літ від часу, коли американська буржуазія примушена була освободити Нігрі.

Коли промисел північних Злучених Держав потребував свободних рук праці, то полудневі держави володіли тоді Ніграми. Еміграція європейських пролетарів-робітників, протягуючись около 50 літ, не могла задовольнити напасенні аметити капіталістів, і північні держави під проводом Лінкольна винесли полудневим війну. Історія говорить, що війна була завзята. Старий землеволодіцький систем, котрий привик жити марнотратно, володіти не тільки працею і кров'ю людини, але й життям, й смертю її, систем, котрий не знав ні родини, ні жінки, ні дочки раба, а вважав їх за свої річч, котрі йому вільно було бити, продати, купити — тенер був розбитий, повалив ся. Новий цар-капітал прочитив собі дорогу до робітничих синів і дістав спротиву для викинутих з під річної стріхи голодних чорнокорів, завести в своїх фашниках нові форми культурного рабунку людської крові і поту.

Чи се не „освободжене“?

Таким чином чорнокоби Америки були пущені на „волю“.

Пару літ перед тим, а власне 1861 р. 19 лютого, була скасована панщина в Росії. Перше, селянські розрухи, котрі стали приймаючи величезні розміри, повнені з мордованем дідичів; друге, потреба дешевих робочих рук тільки що народженому промисловому капіталови для його фабрик і варштатів, котрі були розпорядженем дідичів; третє, розбито російського війська, забрано Севастополя в 1856 р. показали поступовим ліберальним елементам російської шляхти необхідність пійти шляхом капіталістичної Європи і сьм прискорити освободжене християнських білих рабів, котрі в 1861 й були випущені на волю.

Колиб царят не згоджував ся на освободжене хлопів і не пішов би за приміром Європи, то його розвал був би подібний розколотій Туреччині, в котрій панував вже тоді європейський капітал, піддержував тиранию турецького султана та плекас заироданство турецьких урядників.

Ще раніш під час революції, 1848 р. що перекотилася грівною хвилею через східну Європу, наступило у вільнене і австрійських хлбоборів. В Австрії став тоді розвиватись капіталізм і кермуючий кліч киче треба було виділити як найбільше податків на покриття воєнних розходів, котрі не платили ані земельні барони, ані капіталісти. Треба було докопів на війну, на розусту цісарського двора, на нові армії і таким чином дохід, котрий йшов в кишню панів, передено в державну касу а відти в кишені капіталістів, нових господарів Австрії, освободжуючи їм ще до того дешеві робочі руки.

В Росії, де капіталістична продукція, ще тільки народжувалась, де ще добре пам'ятали погром кримської війни і хлбський розрухи, там боялись увільнити хлопів без землі, — а дали їм малі кусочки по 2-4 акри на душу. Величезні обшари лишив царят дітям. В Росії бояв ся царят хлопів, але бояв ся й дідичів, і увільняючи хлопів, дав їм по кланіковим землі. Та як жити на тих двоох-трох акрах? Шукай праці по фабриках, а коли фабрик нема, то йди до свого дідича. Усіх добре поділили, — завалялось всі були задоволені.

В Америці чорні раби були випущені на „волю“, без землі. Французькі, російські і австрійські хлопів заплатили цілі мільярди золота дідичам за своє „увільнене“ та за одержане кусочків землі.

Власно кажучи, всі сьм увільнені в своїй основі ту і там відбувались однаково. Ту (Америка) і там (Європа) через сотки літ поливали хлопів своїм потом землі, понавши в неволю шляхти, котра зробила їх своїми невільниками. Ту і там працювали вони по фільварках, майнах та плантаціях, проливаючи віками свою кров. Скрізь були вони приватною власністю графів, феодалів і воєнних лицарів, котрі вважали, що вони мають право продавати, бити, мордувати, програвати в карти, міняти за собак та коні своїх рабів, не вважаючи на кольор шкіри: біла, чорна, жовта чи червона. І ту і там були приковані невольники до свого пана. Навіть родина, жінка і дочка раба, були приватною власністю пана, і після волі котрого підданий женив ся. Навіть право першої ночі належало панови. Мало хто міг відкупитись від сего. — От характер старого рабства. Та се рабство чим ближше підходило до середини 19-століття, не оглядаючись на всі тортури і відчай свого положення, то ту то там підводило голову і збивало своїх гнобителів. Але без ясної програми — сьм повстали були здурені. На поміч

сему визвольному рухови, йшла молода і мійська буржуазія з доматанам свободних рук для себе; та і її на перешкоді стояв темний дідич. Так отже атак з двох сторін повалив феодалський стрій — впала панщина. Отже не добра воля президента або цісаря увільнила чорного або білого раба, а бурі революції і зміна в житті суспільних відносин.

Так буржуазія, захопивши собі всі права, котрі дали їм можливість багатіти через визиск дешевих робочих рук, — вони поріднилися зі своїми вчорашніми ворогами дідичами, а декуди навіть підбили їх під себе.

Хлопи та Нігрі, задоволені „освободженем“, а діставши ще деякі права, не могли замітити, що їм сьпини, на їх працю і життя наклали лапу білих делкативний визискувач — капітал.

Віпрозі волею відвичного рабства, не маючи ні програми, ні не розуміючи своєї сили, вони йшли на фабрики, млини, фільварки, під сатіг голоду. Капітал не обмишув і полищеного на землі фермера; і йому дозволив „свободно“ працювати на капіталістів.

Так відбувалось руйноване старих феодалських порядків, увільнене Нігрі і відпущене на „свободу“ білих рабів.

Увільнені від старого пана — вони стали рабом нового царя, цира капіталу. Новий володільць земської кулі і людського життя, приказав рабам набувати фабрик, желізниць, крбавів і поклясти плях з старого краю в новий і сьм цілком відновити життя; він „свободно“ порушує робітничими арміями в кінці сьвіта, підганяючи їх тільки голодом. Замість всюдити кріпаком, він присвоює собі за нікчемну платню тільки його працю. Нинішній раб працює далеко більше чим за панщини.

Замість дрібних феодалських армій, армій з потаним узброєнем, капітал здійгнув величезні армії з сучасним узброєнем. Він побільшив і удосконалив кримінали, поставив цілі легіони детективів і жандармів для охорони свого панованя і маєтку. Замість неотесаних полів, капітал наплотив просвічених полів і наказав їм славити бога і вчити нарід покора. Нові пани будують школи, не на те, аби робітника і фермера угодити тілесно, але й душу його зробити рабською; щоб так адеморалізувати його розум, так знівечити його сьвітосгляд, щоб навіть думка про увільнене здавалась божевільною.

Старе невільництво змерло, нове жє ще.

Але панове капіталісти! Коли старі раби йшли одинцем а не масами, не розуміючи своїх інтересів, — то поневолені вами сучасний пролетар-робітник, починає все більше і більше розуміти необхідність боротьби не одинцем, а масово і сьвідомо, розуміючи свої зади, свої інтереси.

Коли старий раб боровся без програми, не розуміючи ясно де йти, — то сучасний пролетар узброєний програмою зорганізував свої юні, свою партію з прапором соціалізму.

Старий раб чекав визволу від бога, цісара або героя; сучасний пролетар каже:

Ніхто не дасть нам поратунку.

Ні бог, ні цісар, а ні метель.

Коли сами ми не повстанем,

Не зробим мукам всім кінець!!

Старий раб, коли тільки бачив влуч свободу, простяг руку до буржуазних ласощів не бачучи обману, що завтра капітал поневолить його жінку, його дочку; — новий наємний раб не дозволяє сьвсумерком, а жадає повного сонічного сьвітла, збридотю відкидає кинені йому буржуазні окрушини, жадаючи повного вдволення за свою працю і своїх товаришів. Він упертою і неохитною боротьбою, знищить сучасну капіталістичну систему визиску а замінить її на сьпільну, колективну працю. І тим на завігди увільнить народи від рабства а на знак своєї перемоги виставить на капіталістичних руїнах червоний прапор соціалізму, прапор згоди, братерства і любови!

Робітнику! Чи бачиш, яка в тебе сила?

Потреба

В старім краю панщина та урядництво. Іх 60 ти літ, то дух рабства народом. І нині в Галичині, скидають перед собою скують ся перед трубом. Радіє наш хлоп той дасть йому фіру волю як собі в неволі поря.

З тої поради і тікає торбами на плечах, в Прип'їши в Канаду, і привітати. В Канаді є серватистів та лібералів солом; американський (помагати собі самий!) того помагати. Самі да поступили вперед л.

Ці Галичани. Чому сьм наших „білих Індіанців“ з кінцяю сьм желізні дороги, бють біл працюють по фабриках.

„Доброляють ся!“ Та сьліні не бачать, сьм в жє жменя капіталу по уха, а в мійської.

Чотири роки тому канадійським Русин ходити сапопасом! Д.

Долів капіталізм! Хай І той клич то слаба і ширше розходить ся українських робітників.

Ми любимо, (старо) нужною поплакав хто „маленьких“.

Не даром, коли сьмали нашим фермерам плакали і охочо впи партії. Але відідав і сьм ция між ними і соціал-мерські колонії в Мабх, Сарго, а на півноч року в самій північній фермерських локалів.

Заторушиш ся в Саске-мері під Едмонтоном рилсь видко? — Се-коть свою кривду, ов-що робити.

Згасають на який соціалістичний орган Соціалізм стремит підприємців, а щоб окрема задовольняв у на полях фабриках і

Мовляв, організації операції. Але хай нвне життя має статись від демократична біл.

Від нині вже так сьм повинні розпочати ор-Організація кооп-капіталісти легко роз-відбираючи нашим сьм задля бажання ліш-народови партій. В

брыках, трачках, май-гда працю, людське-лови перед буржу-поговоримо ширше

Війна

В Народнім Домі, в цюнального Соціалі-було посвячене вій-ки воїх країв, аби п-до сьм війни більші-шого убиства, а що-дійсному розвоєні-родів. Перший забр-стрійських соц.-дем-дно скритикував Р-поступованем прив-рили ще: представ-старий оборонець-фран. соц. т. Жорес-ства піддержують-аби як можна силь-говорили: т. Ганс